

Oponentský posudek na bakalářskou práci:

Ilona Pokorná: Příspěvek k dějinám dosídlování československého pohraničí po roce 1945 (případ Znojemska)

Předložená práce se zabývá tématem, kterému je v posledních letech věnována značná pozornost a které navíc ve svých širších souvislostech nepřestává být předmětem veřejných polemik. Demografické, sociální a politické změny v českém a moravském pohraničí po druhé světové válce jsou dnes na obecné rovině poměrně důkladně zpracovány. Tím však rozhodně nemizí potřeba zkoumání vývoje v jednotlivých obcích či okresech, případových studií, jakou je i tato bakalářská práce. Ta se zaměřuje na průběh osídlování čtyř vesnic na Znojemsku. Jeho popis je začleněn do kontextu vývoje regionu od konce třicátých let, vysídlování Němců a osídlování pohraničí samozřejmě se zvláštním přihlédnutím právě k této části jižní Moravy.

Práce je založena na studiu archivních pramenů (uložených ve SOkA Znojmo a v Národním archivu v Praze) a odborné literatury. Autorka prokázala schopnost s nimi pracovat a na příslušném místě v textu je také vzorným způsobem analyzovala. Shromáždila množství zajímavých informací o tom, jak probíhalo osídlování čtyř vesnic, po válce téměř úplně vylidněných. Ukazuje, co se v tomto nesmírně náročném procesu dařilo a v čem naopak spočívaly jeho potíže (například často nízká odborná i mravní úroveň národních správců, kteří museli být svého postavení zbavováni). Za důležité považují také vymezení specifických rysů, kterými se osídlování Znojemska vyznačovalo.

Teprve po přečtení všech kapitol týkajících se jednotlivých obcí se vyjeví i některé problematické stránky práce. Líčení sice na jedné straně zachází do (snad až zbytečných) detailů, přičemž některá uváděná fakta působí poněkud nahodile. Na straně druhé pak chybí velmi podstatné údaje, které čtenář práce zabývající se osídlením očekává. Mám tím na mysli skutečnost, že u žádné obce se nedozvíme, kolik osídlenců do ní vlastně přišlo a jak se poválečný počet jejich obyvatel lišil od stavu předválečného. Postrádám také odůvodnění výběru zkoumaných obcí. K poznání osídlení ve všech jeho aspektech by prospělo, kdyby se autorka více dotkla i toho, jak se mezi novými obyvateli rozvíjel kulturní a spolkový život

nebo jak se proměnily nábožensko-církevní poměry. Tento nedostatek však sama autorka přiznává a můžeme se těšit na to, že právě tyto otázky budou předmětem jejího dalšího výzkumu.

Povinností oponenta pak je upozornit ještě i na některé drobné nepřesnosti.

Autorka správně uvádí, že zkoumané území náleželo k provincii Niederdonau.

Vzhledem k tomu ale nelze souhlasit s tvrzením, že „státní správa celkově podléhala ústředí v Liberci“ (s. 15). Bez bližšího časového upřesnění je sotva možné uvést, že „po převratu v roce 1948 bylo v soukromém vlastnictví jen 3,6 procenta půdy“ (s. 27). Taková situace byla až výsledkem kolektivizace, která však probíhala po celá padesátá léta. Pokud čteme, že „osídlenci přicházeli z okresů, které se nacházely nejbližší novým usedlostem“ (s. 31), pak nás překvapí, že „na Mikulovsko přicházeli osídlenci z Valašska“ (tamtéž).

Navzdory těmto nedostatkům však soudím, že předložený text je výsledkem zodpovědného studia a splňuje nároky kladené na bakalářské práce. Doporučuji jej k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm velmi dobře.

V Kolíně 4.6.2017

Mgr. Jan Dobeš, Ph.D.